

red dē hñt naturā ignorauerim⁹. Sentiūē
abydeotis et simplicibz aliqñ expimētaliē
tales affcūs nec negam⁹. Verūptñ ad dicō
doctrine multū ofert. Hac ofideracōe p motū
fūt sancti p̄res. noiātim poemen et arseni⁹
jn quoz ore vir n̄ de passioibz eaz fmo ver
sat. Prefū igif materiā de passioibz ⁊ eaz
odicoibz. de caus⁹ ⁊ effectibz de modo q̄ vtēdi
eis placuit s̄b aliq̄bz ofideracōibz p tractare
jd qd̄ ēliquū eit multa aut̄ ēliquēē inueni
et apud sc̄m thomā in p̄a sc̄de septiā. q̄stio
ne vicefimas c̄da ⁊ demceps. Additis quos
allegat doctoribus

diffinitionem

Priā ofideācō in q̄ on̄dit q̄ fit passio p

Assio est in diācō q̄ dāl coaptacō

seu similitudo et oueiētia dēlicta ab

agēte ipassum p quā trahit quo

dāmō ipm passim ad agēs ⁊ eitē

coaptat l̄ assilāt ⁊ ēfugit otrariū Certe quē

admod ignis gnans ignē ex aere ēliq̄t in

gne geito caliditatē ⁊ leuitatē q̄ leuitas suo

pōdē l̄ tractu mouz surfū ad filēz ignē ⁊ dū

illic ē q̄escit odit vero locū de ofū tāq̄ sibi nō

oueiētē Et ēfugit ipm nez q̄etēbz i illo Sic

hō pportioaliē affcūs paōrē ad āq̄d idiāt ad

illud ⁊ si nō hz de fidēt ⁊ occupat ipm ⁊ si a

dipiscit q̄escit ⁊ delectat i eo odit vero otrariū

et horret approximaçõe; ei⁹ ⁊ si ei diūgitur.
dolet et tristatur. Et hee sunt sex passiones.
tres resp̄cū boni simplicis ⁊ tres similiter re
sp̄cū mali. put inferi⁹ docebitur. amor. cau
pia. delcātio. odiū. fuga. dolor. l' inq̄tudo.

Secūda cōsideracō vbi oñditur q̄ etiā
in reb; puṛ naturalib; sit inuenire pas
sionem. ⁊ de varijs noibus eius.

Assio quelib; insequitur cogniti
onē l' diūctam ut in cognitis. vel
nō diūctā ut in nō cognitis. Hab;
itaq; q̄libet ens naturale suas

indmācōes certas tanq̄ rememoratiū ⁊ di
rectū ab intelligētia nō errante que dē⁹ est
Agit quippe deus oia tanq̄ sūmū bonū sui
ip̄ius diffusiū. Et prop̄ seip̄m creauit oia
tanq̄ finis oim. Jdeo bonū q̄d h; racōe; effi
cientis ⁊ finis poitur a b̄tō dyomifio primū
nomē dei. Consequēs ē igitur. q̄ in re q̄libet
derelinquat deus passionem que sit assimi
lacō queḍ vel coaptacō ⁊ uenientia vel in
dmācō ⁊ tendētia ad ip̄m s̄m ordinē fue sa
piētie. in qua fecit oia in uumero pondere
⁊ mensura. hec aut indmācō gn̄alis ad finē
vltimū p̄ fines p̄ticularēs ⁊ primos noiatur
appetitū l' affectō naturalis. q̄n; pondus
rerum. q̄n; tractus seu tendētia. q̄n; sedus

reꝝ stabile. qñq; amor inſit⁹ qñq; lex. qñq;
regula. qñ; inſtimat⁹. qñ; eꝑtas nãlis. qñ;
ſeſus nature. aut aliquo tli vocabulo. ſ; res
eadẽ eſt q̄ ſepe ñl dicit ſup additũ ad ipaz na
turã neq; ut accidens neq; ut habitus ſ; ut
ipſa natura taliter inſtituta. que ex agente
deo ⁊ omnia diſponente fortiter et ſuauiſter
habet tendẽ in talem vel in talem finem et
moueri ad illũ ſi abſit vel abſeſ ſit niſi impe
diatur et quieſcẽ in adepto. Odire vero con
trariũ fugere quoq; nec in illo q̄eſcere. Hoc
ſompmaſſe uſus eſt. Eraditus dicens oia
fieri per litem et amicitã. Hoc quoq; dixit
arſtotiles enũtians bonum eſſe quod oia
appetunt. Et hunc eſſe finem omnũ deum
cõfeſſus eſt qui ſolus ſicut eſt ineffectibilis
ab alio. ſic impaſſibilis ſol⁹ inuenitur. tam
paſſione perfectiua. vt eſt illumiãtio in celo
quam defectiua. ſic eſt dolor in corpore aniã
to. Niſi forte quis abuti auſus diceret in e
manationibus diuinis. repiri paſſionem.
Sicut generationẽ filij paſſionem dicere⁹
Et ſimiliter paſſiuã ſpũs ſancti ſpiracõnem

Conſideratio tertia de paſſionibus cõ
ſequentibus cognitionem cõiunctam
Et hoc in cõmuni

Passio sequens cognitionem coniun-
ctam reperitur in omni virtute cognitionis in
qua passiones de relictis ab agendis
bus inchoantur et terminantur in
appetitibus virtute. ita ut passio talis generali
nominis describi possit quod est inclinatio vel motus
perueniens ex cognitione vel apprehensione alicuius
ut iucientis vel disiuicentis presentis vel absentis.
Et siquidem motus ille qui quandoque successi-
uus est. quoniam permanens vel immans sicut est
amare. Si inquam consequitur ad cognitionem
pure sensitivam sic dicitur passio animalis. Si vero
sequitur cognitionem ipsius rationis deliberantis
vel dictantis de particularibus agendis sic dicitur pas-
sio voluntaria vel rationalis vel conscientiosa. Si
vero sequitur cognitionem pure intellectualem
seu mentalem in cuius lumine cognoscuntur prima
principia moralia sic potest nominari passio
synderis vel mentalis ubi fit raptus et extas.
Et ita quod duplex generatio passionum potest apud
homines inueniri nimirum animalium. rationalium. intellectu-
alium. Et quoniam apud philosophantes principalis primo est
de passionibus omnibus cognitionem sensitivam tam
in animalibus quam in hominibus. eo quod ad illas transmutatur
corpus transmutacione sensibili. Et ad trans-
mutaciones istas similiter ipse passiones aliquando
consequitur. existimamus ydoneum tractare primo

in a m

separatim de passionibus huiusmodi animalibus quibus
cognitio facile erit per similitudinem et coaptationem
de reliquis tam naturalibus quam voluntariis quam intel-
lectualibus habere sermonem

Consideratio quarta qua tripliciter
cognoscantur passiones animales

Passiones animales cognoscantur ex
subiecto. obiecto. et effectibus. Suum
equidem subiectum est. vis appetitiva
sensualis. quae respicit bonum tempore
particulare hoc vel illud tanquam sibi ueniens
et malum tanquam discoueniens et hoc sub ratione
modi vel incommodi. quia ratio iusti proprie non
est ibi nec secundum eam proprie sumuntur passiones
sed magis ipse virtutes in ipsa ratione et
mente. Causatur ergo motus quidam in
appetitiva virtute consequenter ad apprehensionem
virtutis cognitionem sensuales exterioris vel interioris.
Cuius obiectum est. verum
simplex velut quedam adaequatio rei cognite ad
cognoscentem. Bonum vero superaddit ueniencie
rationem. Et quoniam bonum modum potest considerari absolute
sine contradictione aliquid vel considerat nunc
ut absens. nunc ut praesens. nunc ut arduum et difficile
atque ita proportionaliter de malo propterea secundum
hoc diuersificat et ramificat virtus appetitiva et
sunt passiones. Et quippe virtus appetitiva. alia

cupiscibilis. alia s; irascibil. q; distinctio
fuitur ex obiectis. Nā vis cupiscibil' respi-
cit bonū vel malū non s; rōe aliq; difficulta-
tis aut arduitatis. s; qm̄ multa supueniunt
nata impedire cupiscibile in sua inclina-
tione vel tēdētia ad q̄erē circa bonū. Et in odio
fuga vel inq̄etacōe circa malū. Dic data est
ei tanq̄ ppugnata p̄ ip̄a virtus irascibil' q̄ tē-
dit in bonū ad ip̄iscēdū vel malū depellēdū
q̄le nullū in deo reperitur. Ideo nec irascibile
habet vllam

Consideratio quita de numero et suffici-
entia passionum et q̄re passio ire non
habet cōtrarium

Passionū numer⁹ et sufficiētia fui-
tur tā a s; b; iecto q̄ ab obiecto vis
itaq; cupiscibil' l' respicit bonū
cōmodi absolute et sic causatur
amor vel libido q̄ vel est coaptacō l' inclina-
tio q̄dam ad bonū cōmodi vel respicit illud
ut absens et sic causat̄ de s; d; ierū et cupiscētia
seu cupido vel cupiditas q̄si satagens illud
adipisci. Vel respicit bonū cōmodi vt iā ad p-
tum et sic causatur delectacō vel leticia vel vo-
luptas. Dicēdū q̄ est p̄portionalit̄ de r̄bus
alijs passionib; respēū mali seu incōmodi
quale si apprehēdit absolute sic est odium

quod est discōueniētia quedā et dispropōtio
passi ad ip̄m malū. vel app̄hēdit malū vt
absens licet ut imminēs ⁊ sic oritur fuga vel
abhoiācō ⁊ horroz. Aut app̄hēdit ip̄m ma
lū vt iam p̄s ⁊ sic oritur tristitia. dolor ⁊ an
gustia cū similibz. Et ita sex rep̄i⁹ passiones
in cupiscibili. tres resp̄cū boni. amorē. desi
deriū ⁊ delcātionē. Et tres resp̄cū mali. odiū
scilicet fugā ⁊ dolorē. Rursus ip̄a vis irascibi
lis cū non resp̄ciat bonū vel malum nisi sub
racōe difficilis ⁊ ardui ad adipiscendū vel
fugiēdum quē nullū est bonū vel malum vt
presens. p̄pterea manet solū intendentia
⁊ fuga. nam quit quod est presens vel adeptū
vt tale est cadit in rōnē cōcupiscibilis. Ten
dit ergo vis irascibilis in solum bonū vel
malum absens tanquā difficile. ad optinen
dum vel refugiendum seu depellendum. Et
si quōdē hoc fiat resp̄cū boni futuri cū fiducia
adipiscēdi. sic dicitur spes. Si cū diffidentia sic dicitur
desperacō. Si vero fiat resp̄cū futuri mali. et
hoc cū fiducia repellendi ⁊ oppugnādi. sic
hēmus audaciā. Si cum diffidētia. sic metus
aut timor exoritur. Et vtrobique fiducia vel
diffidentia potest inueniri nūc cū certitudi
ne nūc sine certitudiē quāuis iste passioēs
certitudinem magis importare videantur

Sic ergo quatuor habentur passiones in irascibili
duas respectu boni difficilis futuri. spem et de
sperationem. Et duas respectu mali futuri diffici
lis audaciam et metum seu timorem. Superaddit
quarta passio respectu mali preteriti quam dicitur iram
dum vis irascibilis assurgit ad vindictam illate
iniurie quam iniuria apprehenditur ut lesiva proprie
excellencie et inducitur minoracionis seu vilipen
sionis. Ideo queritur vicissitudo quodam lesionis
tanquam agens contra patientem ut dignum est et sic
fiat quodam equalitas et hoc apprehenditur ut
difficile vel arduum. Sed cur hec passio non habet
contrariam. Respondetur quod virtus irascibilis sic
obfirmetur quod nullomodo satagat vel audeat
assurgere in vindictam iniurie iam illate hoc
non fit nisi duplici causa. Una quod malum app
henditur ut preteritum et inevitabile et ita cadit
sub ratione tristabilis et dolorosi nec erit rationem
occupabilis. Aut hoc fit quod vis irascibilis non
satagit in vindictam et ita cadit a ratione ire quod
reputat quod iniurians satis contra passus est
aut contra patientem sine vlla difficultate quam
cumque placuit et ita quietatur seu quiescit et
quod modo delectatur tanquam in adepta vic
toria. Et iteque spectat ad occupabilis rationem